

Per la República de la cultura

Una cultura singular en un món global

Agustí Alcoberro. Historiador, professor de la UB i exdirector del MHCat

El principal repte al qual s'enfronten totes les cultures del món és la globalització. Aquesta mundialització pot tenir efectes perversos, com la tendència a la uniformització i a la pèrdua de riquesa cultural, però també en pot tenir de positius, com la capacitat d'obrir els nostres creadors i la nostra indústria cultural al món. Tot depèn de la fortalesa del sistema cultural al qual es pertany. Per això la República catalana resulta del tot imprescindible per a la projecció, i per a la pervivència, del nostre teixit cultural.

L'Estat espanyol sorgit de la Transició ha remat sempre contra la diversitat cultural. Els seus instruments de projecció internacional, com l'Institut Cervantes, han promocionat exclusivament la cultura feta en castellà. L'objectiu reiterat del Ministerio de Cultura ha estat convertir Madrid en una gran capital cultural, finançant les grans institucions culturals d'estat i les seves empreses culturals. Això ha anat acompanyant de la uniformització de l'oferta a les capitals provincials, tot tendint a marginar les grans institucions culturals catalanes.

De res ha servit que els Estatuts de Catalunya de 1979 i de 2006 coincidissin a proclamar el caràcter "exclusiu" de les competències del govern autònom en matèria de cultura. A la pràctica, el govern de l'Estat ha continuat exercint la seva supremacia, sobre una doble estratègia: la definició del caràcter "concurrent" de les seves competències, que liquidava l'exclusivitat del govern català en matèria de cultura; i l'ofec econòmic de Catalunya i de les institucions culturals catalanes.

Malgrat això, la presència de la cultura catalana al món és avui molt significativa. I mostra una realitat original i amb una gran capacitat creativa. La República Catalana s'ha de proposar potenciar la nostra cultura i generar un autèntic sistema cultural propi que disposi d'altaveus vigorosos al món. Aquesta estratègia passa per l'enfortiment del patrimoni cultural, de la creació i de les indústries culturals.

D'una banda, necessitem dotar d'un autèntic caràcter nacional les grans institucions culturals catalanes: museus, biblioteques, teatres, auditoris, etc. Això vol dir també impulsar una xarxa d'institucions i serveis culturals sobre el territori, que garanteixin la igualtat d'accès a la cultura a tots els ciutadans; millorar les condicions del patrimoni cultural immoble (monuments i jaciments); i enfortir la cultura popular.

D'altra banda, hem de donar suport als nostres creadors, tot facilitant la seva presència en els canals de producció, difusió i comercialització de la cultura. I això ha de suposar també el suport al teixit empresarial, tot garantint la lliure concurrència i evitant l'existència de monopolis. En última instància, hem de garantir que els creadors es guanyin la vida a través de la seva creació i de l'èxit.

La República Catalana haurà de donar un suport decidit a la llengua catalana, i també a la llengua aranesa. Amb la proclamació de la República, el català es parlarà ja a cinc estats –Catalunya, Andorra, l'Estat Espanyol, l'Estat Francès i Itàlia. Però per raons demogràfiques, històriques i de centralitat política, correspondrà a la Catalunya independent jugar un paper clau en la presència de la nostra llengua al món.

La globalització és un instrument d'anada i tornada. En un món global, la nostra identitat i la nostra singularitat són un valor afegit. L'interès que susciten les nostres ciutats prové de la seva personalitat: d'una combinació de convencions pròpies, història, art i maneres de fer que les fa diferents i alhora atractives. No hi ha res més banal que la imitació. En un món global, sempre es buscarà l'original, no pas la còpia. Per això hem d'apostar decididament per allò que podem anomenar "la via catalana a la modernitat".

La República catalana haurà d'apostar també per la interculturalitat, és a dir, pel respecte i el diàleg entre les diferents llengües i cultures que avui ja conviuen al nostre país, com ho fan als llocs més actius i privilegiats del món. La interculturalitat ha de ser entesa com un element de riquesa, i ha de ser una pràctica diària, un estímul per a la creació i el coneixement i un argument més per fer del català la nostra llengua comuna.

El marc autonòmic actual no pot donar sortida a aquests reptes, ni convertir la cultura catalana en una cultura competitiva en el marc global, ni fer de Barcelona la gran capital cultural. Per tot això també ens cal la República Catalana.